

Příloha k rigorózní práci „Abstrakt“

<u>Název práce:</u>	Alternativní tresty jako instituty trestního práva v České republice, jejich význam a využití v praxi
<u>Tématický okruh:</u>	Trestní právo
<u>Autor:</u>	Mgr. Zdeněk Neužil

Abstrakt

Předkládaná rigorózní práce se věnuje problematice ukládání alternativních trestů v české trestní justici. Alternativní tresty jsou v pojetí trestního práva zpravidla označovány takové tresty, které představují alternativu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody. V kontrastu k nepodmíněnému trestu odnětí svobody je zásadním rozdílem skutečnost, že aplikací alternativních trestů nedochází k vytržení pachatele ze společnosti a jeho izolaci ve věznici. Mezi hlavní výhody alternativních trestů tak patří zejména eliminace negativních vlivů souvisejících s uvězněním, snížení finančních nákladů spojených s výkonem trestu a uvolnění vězeňských kapacit pro pachatele závažné trestné činnosti.

Hlavním cílem rigorózní práce je poskytnout ucelený pohled na právní úpravu alternativních trestů a to s důrazem na detailní analýzu jednotlivých alternativních trestů v českém trestním právu. Dalším z cílů rigorózní práce je poté na základě získaných poznatků právní úpravu alternativních trestů analyzovat a zjistit, zda je to, co předpokládá trestní zákoník, plně reflektováno i v praxi. A konečně si tato rigorózní práce klade za cíl poskytnout popis právní úpravy v Norsku, který má trestní systém výrazně zaměřený na nápravu pachatelů trestných činů a je zde využíváno množství alternativních přístupů v trestním právu včetně alternativních trestů.

Rigorózní práce je přehledně členěna do šesti kapitol. První kapitola přibližuje základní teoretická východiska a principy, které umožnily vznik a vývoj alternativních trestů. Druhá kapitola pojednává obecně o alternativních trestech jako institutech trestního práva, přičemž důraz je kladen na vymezení alternativních trestů, určení jejich podstaty a porozumění účelu, za kterým byly alternativní tresty do trestního práva zavedeny. Třetí kapitola je zaměřena na samotný rozbor jednotlivých alternativních trestů, zejména jejich vymezení a popis právní úpravy de lege lata. Předmětem čtvrté kapitoly je praktická část, která je věnována aktuálním otázkám spojeným s užíváním alternativních trestů v kontextu trestní politiky, kde obsahem je komplexní statistika četnosti užívání jednotlivých alternativních trestů s tím, že zvláštní

pozornost je věnována dynamice vývoje jejich užívání v posledních letech. Pátá kapitola je věnována popisu a následnému srovnání úpravy alternativních trestů v Norsku. I přesto, že existují značná specifika v právním prostředí a výrazné rozdíly v uplatňování prvků restorativní justice, lze konstatovat, že tato úprava má dlouhodobě dobře fungující zahraniční vzor, který nese značný potenciál k přínosu. V některých ohledech tedy není vyloučena ani možnost, že může sloužit jako inspirace při budoucích novelizacích právní úpravy nejen alternativních trestů, ale také alternativ v trestním právu obecně. Šestá a zároveň poslední kapitola nabízí kritické zhodnocení stávající právní úpravy alternativních trestů a úvahy nad dílčí optimalizací právní úpravy, která by vedla především k jednoduššímu, efektivnějšímu a častějšímu využívání alternativních trestů v praxi.

Rigorózní práce vychází z právního stavu účinného k 1. 7. 2022.

Klíčová slova: trestání; alternativy k nepodmíněnému trestu odnětí svobody; alternativní tresty